THE DAILY HEBREW JOURNAL
H. WINBERG, President. Gen. Mgr. H. HIRSH, Editor
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
PUBLISHED BY
— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —
67 Elizabeth Street Telephone Main 4582
SUBSCRIPTION RATES: $3.50 PER YEAR
SINGLE COPY 1c.
Entered as Second Class Mail Matter at G.P.O. Toronto, Ontario
January 22nd, 1913

סער ראבליז און דער אידישער מיניסטער

אויב אימעצער האָט אמאָל ביטער חרטה געהאַט פאַר אַטאַקירן אַ אידן, איז עס אָהן צווייפעל סער ראַדמאַנד ראבלין, דער פרעמיער מיניסטער פון מאַניטאבאַ.

סער ראבלין האָט, ווי אונזערע לעזער געדענקען, אַטאַקירט דעם אידיש־ענגלישען דזשענעראַל פאָסט־מאַסטער סער הערבערט סעמיעל, ווען דער לעצטער האָט מיט אַ יאָהר צוריק בעזוכט קענעדע. דער מאַניטאַבער פרעמיער האָט ניט געקענט פערלייגען די פריינדליכע בעמערקונג פון דעם אידישען גדול, אַז מאַניטאבאַ איז אַביסעל הינטערשטעליג אין איהרע בילדונגס־אַנשטאַלטען און אַז זי האָט געדאַרפט האָבען אַ בעסערע שול־סיסטעם און געצייגונגען בילדונג ווי אין די איבעריגע פראָווינצען.

דער פרעמיער האָט דאַן אָנגעריפען דעם אידישען שטאַאַטסמאַן מיט אַ בעליידיגענדען נאָמען, אַ נאָמען וועלכער האָט אויסגעדריקט די מיינונג, אַז דער אידישער גדול איז עפּעס „אויך־מיר־אַן־ענגלישמאַן".

זינט דאַן האָט עס פאַסירט, אַז אין וויניפעג איז ערוועהלט געוואָרען אַן אונדעפענדענט קאַנדידאַט, מר. פ. דזש. דיקסאָן, אַן אמת'ער ענגלישמאַן, דאָס הייסט אַ קריסט אַ געבאָרענער אין ענגלאַנד און ער האָט אויך געזאָגט וועגען דער שול־סיסטעם אין מאַניטאבאַ דאָס זעלבע וואָס דער אידישער שטאַאַטסמאַן האָט געזאָגט, אָבער מר. דיקסאָן האָט עס אויסגעזאָגט אַזוי שאַרף און ביטער, אַז סער ראבלין האָט ניט געפונען קיין ווערטער איהם צו אָבענטפערען און ער איז געבליבען זיצען ווי אַן אויסגעפאַסטשטער.

עס איז פאַרגעקומען אַ געוויסע דעבאַטע וועגען סער ראבלינס אַ פּלאַן, אויף וועלכען מר. דיקסאָן האָט בעמערקט אַז דער פּלאַן איז אַ פערפלוכטער. (דעמנעבעל).

„וואָס האָט איהר געזאָגט?" איז סער ראבלין אויפגעשפּרונגען מיט כעס.

„דעמנעבעל!" האָט ווידערהאָלט דער ענגלישמאַן.

„ווייל דער געעהרטער מעמבער אַזוי גוט זיין און ספּעלען פאַר אונז דעם זעלבען וואָרט וואָס ער האָט ערשט געזאָגט", האָט דער פרעמיער געזאָגט אין זיין גרימצאָרן.

דער שאַרפער ענגלישמאַן האָט זיך ניט פערלאָרען און גלייך אויף'ן אָרט דערלאַנגט דעם פאָלגענדען שטאָך:

„ווען אין מאַניטאבאַ זאָל עקזיסטירען אַ געצוואונגענע שול־סיסטעם וואָלט איהר מיך פערשפּאַרט צו פרעגען ווי מען ספּעלט אין ענגלישען וואָרט."

עס איז זעלבסט־פערשטענדליך, אַז סער ראבלין האָט ניט געהאַט וואָס צו ענטפערען אויף דעם און ער האָט נעבאַך געמיזט ארונטערשלינגען די בעליידיגונג און מאַכען אַ שטייג.

אָבער דערמיט האָט זיך נאָך די שטראָף פון דעם מאַניטאבער פרעמיער ניט געענדיגט. לעצטע וואָך איז אַרויס איינע פון די איינפלוסריכסטע ציטונגען אין לאַנד, „דהי סיטיזען" פון אַטאַוואַ און אין אַן עדיטאָריעל האָט זי דערמאָהנט סער ראבלינען וועגען זיין אַטאַקע אויף דעם אידישען דזשענעראַל פאָסט־מאַסטער.

די אויבענדערמאָהנטע ציטונג קריטיקירט אין זעהר שאַרפע ווערטער דעם פרעמיער פון מאַניטאבאַ פאַר זיין בעליידיגען דעם ענגלישען שטאַאַטסמאַן און זי בעווייזט דאַביי, אַז אָבוואָהל סער ראבלין איז אַ גרויס סער אָנהענגער פון דער ענגלישער פאָהן, איז ער אָבער נאָך זעהר ווייט פון צו זיין דער נאָכפאָלגער פון דער ענגלישער קולטור און פון ענגלישען ארט לעבען, און אַלס ראיה ברענגט ער טאַקי דעם פאַקט, וואָס די שול־סיסטעמע אין מאַניטאבאַ איז אין גאַנצען ניט ענגליש־מעסיג, ווייל די גרעסטע טהייל פון דער בעפעלקערונג דאַרטען בעזוכט ניט קיין שול גאָר אין גאַנצען און נאַטירליך פערבלייבען זיי אַ־ליטעראַרייסט.

וואָס אונז אינטערעסירט אין דער גאַנצער געשיכטע, איז דער פאַקט, וואָס אַ גרויסע איינפלוסריכער ציטונג נעהמט זיך אָן פאַר דער עהרע פון אַ אידען, ווען זי דענקט, אַז דער איד האָט רעכט און זי שרעקט זיך אפילו ניט אָב, ווען זי מוז דאַביי אָנריהרען אַ פרעמיער פון אַ גרויסער פּראָווינץ.

ווען אַזאַ גרויסע ציטונג ווי „דהי סיטיזען" אַטאַקירט אַ פרעמיער פאַר אָנגרייפען אַ אידען, מעגען מיר זיין שטאַרק צופרידען אין מיר מעגען גלויבען, אַז די היגע ענגלישע פּרעסע האָט נאָך אין זיך אַ גרויסע מאַאַס עהרליכקייט און ערענסט.

מען דאַרף אויך ניט פערגעסען, אַז די אויבענדערמאָהנטע ציטונג איז אַ קאָנסערוואַטיווער און דער אַטאַקירטער פרעמיער איז אויך אַ קאָנסערוואַטיוו. דיעזער פאַקט גיט נאָך דער ציטונג מעהר עהרע, ווייל עס איז זיכער, דאָס זי האָט מיט איהר אַטאַקע ניט געהאַט קיין שום אַנדער מאָטיוו, ווי בלויז צו פערטהיידיגען דעם אמת און צו זיין גערעכט ווי דער געוויסען דיקטירט איהר.

די ענגלישע רעגיערונג זעלבסט, האָט זינט יענעם אינצידענט ערהויבען דעם אידישען מיניסטער צו אַ פיעל העכערער שטעלע ווי ער האָט געהאַט בעפאָר. זי האָט דערמיט איבערצייגט, אַז זי אַנערקענט דן פעהיגקייט פון איהרע בעאַמטע ניט אַבשטענדיג זייער אַבשטאַמונג און ניט קוקענדיג אויף דעם וואָס איינער אָדער אַ צווייטער ווערט פון אימעצען קריטיקירט. אַזוי לאַנג ווי עס צייגט זיך אַרויס, אַז די קריטיק איז אָן אונגערעכט.

די ערהויבונג פון סער הערבערט סעמיעל, און יעצט די אַטאַקע פון אַ מעמבער אָף פאַרלאַמענט און אַ גרויסער בעוואוסטער ציטונג, זענען גענוג צו צייגען דעם מאַניטאבער פרעמיער, אַז ער האָט אַנגעגאַנגען אַ גרויס עהלער און עס איז גענוג צו מאַכען איהם פיהלען ביטערע חרטה.

דער אמת איז, אַז דער אידישער מיניסטער האָט געזאָגט אַן אמת און ווען ער זאָל ניט זיין קיין איד, וואָלט ער די בעליידיגונג קיינמאָל ניט געקראָגען. דער קריסטליכער פרעמיער האָט געדענקט, אַז אויף אַ אידישען שטאַאַטסמאַן מעג ער זאָגען אַזעלכע זאַכען, וועלכע ער וואָלט אויף אַ קריסטליכען שטאַאַטסמאַן ניט געוואָגט צו זאָגען און דעריבער פרעהט עס אונז יעצט, וואָס סער ראבלין האָט אויסגעפונען זיין טעות און ער וויים יעצט די אמת־ענגלישע שטעלונג אין בעצוג צו איהרע שטאַאַטס־לייטע, מעגען זיי זיין אידען אָדער ניט־אידען.

די בעליידיגונג פאַר דעם אידישען מיניסטער איז אַלזאָ ניט פערגעליבען אונבעשטראַפט. די שטראָף איז אמת געקומען אביסעל שפּעט אָבער ניט צו שפּעט.

בנימין דיזראעלי

(אַ האַראַקטער שטודיום)

פון רבי דזשייקאָב ס. מינקין

פון האַמילטאָן.

(פאָרטזעצונג.)

אויטאָביאָגראַפיען זיינען זעלטען גלויבענסווערטה, איבערהויפּט ווען דער מחבר איז בעגאַבט מיט אַ גרויסער פאָרשטעלונגס קראַפט, און מאַרק טוויינס פיר־ערליכע ווארנונג נעגען דעם נסיון אריין צו לאָזען זיך צופיעל אַ זכרונות שטימונג איז צו גוט בעקאַנט אַז מען זאָל דאָס דאַר־פען איבערהויר'ן. מען וועט אונז דאַרום מוזען מוחל זיין פאַר אונזער סקעפּטיצזם אין דער ריכטיגקייט פון בנימין דיזראַ־עלים גוזמא'דיגע און פאַנטאַסטישע גע־שיכטע וועגען זיין משפחה און די ראָמאַנ־טישע אָבשטאַמונג פון זיין נאָמען. דאָס דאַרף אָבער יעדענפאַלס ניט וואַרפען קיין פלעק אויף זיין וואהרהאַפטיגקייט. מען דאַרף אויך ניט דרינגען דערפון, דאָס ער האָט אַבזיכטליך פאַלסיפיצירט פאַקטען בנוגע זיין פאַמיליע כדי פעסטצושטעלען דאָס ער שטאַמט פון אַ זעהר אַלטער משפחה. דאָס בעוויזט בלויז דעם ראָ־מאַנטישען סענטימענט פון דעם מאַן, ווע־מענס ראָמאַנטישער גייסט האָט קיין גליי־כען צו זיך אין דער ענגלישער ליטעראַטור פון ניינצעהנטען יאָהרהונדערט. דאָס וואָס ער האָט געגלויבט דאָס ער שטאַמט פון אַן אַלטער משפחה, זיין טראַדיציע וועגען אַן אַלטער זיידען וועלכער האָט אַן־טהייל געגומען אין דער גרויסער יציאת שפּאַניען אין צייט יוען פערדינאַנד און איזאַבעלאַ האָבען רעגירט, מעגען יאָ אָדער ניט זיין באַזירט אויף אַן היסטאָרי־שען פאַקט, אין לעבען אָבער פון אַ גדול־סען מענשען איז דאָס וואָס ער גלייבט אַז עס איז אמת אָפּט פון גרעסערער וויכטיג־שטעבליך געשעהען. פונקט אַזוי מעגען היסטאָריקער בעוויזען ,דאָס זיין געשיכ־טע אַז זיין משפחה האָט לאַנג געלעבט אין וועגעציע איז פערדעכטיגט, אַ פאַנטאַזיע, אַ לעגענדע און אפילו אַן אַבזיכטליך אויס געטראַכטע מעשה עס מעג אויך זיין דאָס דער נאָמען דיזראַעלי איז גאָר ניט פער־בונדען מיט וועלכער עס איז מאַלערישער אַבשטאַמינג ווי דער בעל דבר וויל אונז מאַכען צו גלויבען.

זיין טעמפּעראַמענט איז געווען ווי מיר ווייסען, טיעף פאַנטאַזיע רייך און אין אָנקלאַנג מיט זיין אָרענטאַלישער אָב־שטאַמונג, די בונטע טעפּיכער אין די צו ציהנדע לעבענסגרויסע דעקאָראַציעס מאַ־לעריי האָבען געהאַט אַ שטאַרקע ווירקונג אויף זיין עמפּפינדליכער נאַטור.

וואָס מאַכט עס דען אויס, ווען די מאַ־נעטישע ווירקונג פון אַזאַ פערבלענדונג פערשטאַרקט אונזער ראַסען שטאָלץ און פערטיעפט די ליעבע צו אונזער פאָלק? צו לעבען אונטערן צויבער פון אַ גרויסער אילוזיאָן, צו גלויבען דאָס מיר קומען אַרויס פון גרויסע און נאָבעלע אורעלטע־רען, און דאַן צו פאָרמירען אונזערע לע־בענס זיי זאָלען האַרמאָנירען מיט זייערע געהויבענע מאָדעלען — וואָס קען זיין מעהר געזונד מעהר ערהויבענד! דיעזע פעבלענדונג האָט בעזאָנדער אויף דיזראַעלין יענע היפּנאָטישע ווירקונג דורך וועלכער זיין חוט השדרה האָט קראַפט בעקומען אין זיינע נעראַנקען זיינען געלייטערט גע־וואָרען; עס איז פאַר איהם געווען אַן אנרייצענדעס מיטעל צו זיין ווירדיג פאַר דער פערגאַנגענהייט מיט וועלכער ער האָט אַזוי שטאָלצירט.

ווערהענד אָבער ער איז געווען פעסט איבערצייגט דאָס ער איז בערעכטיגט צו פאָדערען פאַר זיך אַ געבורטסאַדעל, האָבען זיינע יונגע חברים און שוהל קאָלעגען ניט שטאַרק זיך געאייליט אָנצונעהמען זיין אַריסטאָקראַטען־שיין. וועלכער איז ניט גע־ווען אריינגעטראָגען אין די אָפיציעלע „בלויע" ביכער פון ענגלאַנד.

פאַר זיי איז דיזראַעלי געבליבען אַ איד; און דאָס שמד־וואַסער האָט גאָר ניט געטהאָן צו מאַכען זיין סעמיטישע אָב־שטאַמונג פליסיגער, דאָס האָט דיזראַעלין איבערצייגט אַז אַ געשמד'טער איז ניט נעהענטער פון זיין ציעל ווי אַ ניט קיין געשמדטער, און נאָך אַלס אַ יונגינגער האָט מען איהם געמאַכט פיהלען די שאַרפ־קייט פון ראַסען האַס. עס איז געווען פאַר איהם אַזאַ ערשיטערונג פון וועלכער ער איז קיין מאָהל צו צו ניט געקומען, זיין שטאָלץ און זעלבסט רעספּעקט האָט זיך געפונען געטראָפען.

צו פיהלען זיך אַז מען קוקט אויף אייך פון אויבען אַראָב איבער אייער אויס זעהען, איבער אייער פאָטער, אייער פאָלק אייער ראַסע און רעליגיאָן — וואָס קען זיין מעהר רעוואָלטירענד?

דאָ שטעהט אַ יונגער מאַן וועמען די נאַטור און נאָט האָבען בעשאַנקען מיט אוצרות פון חכמה און נשמה רייכטהום. די נאַטור שרייבט אַמאָהל אַ קרעדיט בריעף אויף די געזיכטער פון מאַנכע פער־זאָנען וועלכע ווערען האָנאָרירט פון יעדען צו וועמען זיי ווערען נאָר פרעזענטירט. אַזאַ אין גוטען דאָס געזיכט פון דעם יונ־גען דיזראַעלי. אויסער זיינע פיעלע בריי־ליאַנטענע אייגענשאַפטען האָט ער אויך נעהאַט אַ בעצויבערענדעס און איינדרוק־פאָלעס אויסזעהען. ער איז געווען שעהן, אַכט שעהן, אין מענשליכען זין פון וואָרט. זיינע אויגען זיינען געווען דונקעל און האַ־בען געשאָסען מיט פייער. זיינע באַקען, כאָטש זיי זיינען געווען בלאַס, האָבען דאָך געהאַט אויף זיך דעם שטעמפּעל פון ווירדע און ערענסטקייט פון אַן אסקעטיק, און זיין בליק איז געווען אַזוי אָפען און פריי אַז כמעט יעדער וואָס האָט איהם נור דערזעהען האָט געקראָגען צו איהם צוטרויען.

תמיד סעריעז, זעלטען שטיפערייש די זאָרגלאָזיגקייט און פרעהליכקייט פון דעם געלעכטער לעבענדען אַנגלאָסאַקסאָן זיינען מיט איהם ניט געווען, קיינע מחותנים. זיין פערטרויערטקייט איז מיט איהם געווען אַ ראַסען איינגעגשאַפט, עס איז יענע פערטרויערטקייט וועלכע האָט געמאַכט זיין פאָלק צו האָבען אַ קלאָהרען מח, מיט אַ ריינעם לעבען און מאָראַליש וויבער ביז צום פאַנאַטיזם.

ווערהענד די יונגע לייט פון זיין ציינען געווען אריינגעטהאָן אין קרי־קעט טורנאַמענטען, אָדער אין שרייבען לאַטיינישע גראַמען, האָט דער יונגער דיז־ראַעלי שוין געהאַט טיעף נאָך געדענקט וועגען די קאָנטריציאָנען און מעטהאָדען פון וועלטליכען ערפאָלג, און האָט שוין גע־חלומט חלומות און האָט שוין געזעהען בילדער פון בעריהמטהייט און מאַכט. און דאָך מיט אַלע זיינע גרויסע מעלות און פערזענליכען צויבער האָט ער געליטען פון פערסמ'טע פיילען פון פאַראוטהיילע און פון שנאה. זיין אידישקייט פון וועלכען מען האָט אין דער היים ביי איהם קיין גרויס וועזען ניט געמאַכט אַזוי ווי גאָט וואָלט זיך געוואָלט אין איהם נוקם זיין, אָט דאָס אידישקייט האָט זיך צו איהם כעוויזען דורך זיינע שוהל חברים, דורך שמערצען און צרות האָט מען איהם גע־מאַכט פיהלען אַז ער איז אַ איד, ער האָט אויך אויסגעפונען די שרעקליכע פאָלגען וואָס קומען פון דיעזען נאָמען.

(פאָרטזעצונג פאָלגט)

דער ביענשטאָק

אין דער „וואַרהייט" פון דאַנער־שטאָג איז פאַראַן אַן אַרטיקעל פון דר. שכריהו לעווין איבער דעם וועג צו שאַפען אַ אידישע אָרגאַניזאַציאָן.

אַזוי ווי ער זאָגט אַרויס פיעלע גע־דאַנקען, כאָטש אַלע בילדען זיי איין גע־דאַנק, איין אידעע, זיי ווייזען אָן אַ וועג צו אַ ציעל, וועלען מיר אָנדייטען אויף יעדען פונקט באַזונדער:

1) דאָס מען איז געקומען פון פער־שיעדענע זייטען צום געדאַנק אַז מען קען עטוואָס דערגרייכען דורך אַן אַלוועלטליכער אידישער אָרגאַניזאַציאָן.

2) דאָס עס איז ניט מעהר די אַלטע אידעע וועגען אַחדות, וועלכע האָט צו טהון בלויז מיט געפיהלען.

עס האַנדעלט זיך איצט וועגען אַן אָרגאַניזירונג אויף אַ מאָדערנער פּאָלי־טיש־נאַציאָנאַלער גרונדלאַגע.

3) דאָס עס איז אַ טעות, אָבער ווען מען דענקט דאָס אייב מען האָט נאָר אַריסגעזאָגט אַ ריכטיגען געדאַנק און אייב נאָר די עפענטליכע מיינונג — די צייטונגען הייסט עס — ניט איהר צו־שטימונג צו דעם, וועט שוין דער ענין אויסגעפיהרט ווערען. איז דאָס אַ טעות.

צו דענקען קלוג איז איין זאַך, צו פאַרווירקליכען דעם געדאַנק איז שוין אַ גאַנץ אַנדער זאַך.

4) די ערשטע מצוה וועלכע ליעגט אויף'ן וועג פון שאַפען אַן אַלגעמיינע אי־דישע אָרגאַניזאַציאָן איז דער אינהאַלט:

אין אַ אידישער אַלגעמיינער אָרגאַ־ניזאַציאָן מוזען זיין פערטראָטען אַלע גע־זעלשאַפטליכע קלאַסען און אַלע פּאָליטי־שע פּאַרטייען און אַ פּראָגראַם מיט געשאַ־פען ווערען וואו עס זאָל פעסטגעזעצט ווערען דאָס הויפּט ציעל און די מעטהאָדען פון דער אַרבייט. אין דעם אָבער ליעגט אַ גרויסע שוועריגקייט ווי אַזוי צו שאַפען אַ פּשרה צו וועלכער די פערשיעדענע צדדים זאָלען מסכים זיין.

דאָס איז אַ י י ן מציעה.

5) די צווייטע שטערונג איז אַן אויסערליכע:

די עקזיסטירענדע אידישע אָרגאַני־זאַציאָנען, איבערהויפּט די חַוֹם'דיגע און די פּלוטאָקראַטישע די רייכע, וועלען זאָר־כען מיטלען ניט צו דערלאָזען, ווייל זיי וועלען ניט וועלען אַרויסלאָזען פון זייערע הענד דעם פּאָליטישען איינפלוס, וועל־כען זיי האָבען אריינגעגעבאָפּן. און 6) גובר זיין קאַן מען זיי נאָר דאַן, ווען אַלע ריין דעמאָקראַטישע עלעמענטען אין דער אידישער וועלט, און אַלע אָרגאַניזאַ־ציאָנען וועלכע האָבען אויף ביז איצט אַ מעהר אָדער ווייניגער דעמאָקראַטישע פער פאַסונג, זאָלען זיך צוערשט פעראייניגען, כדי זיי זאָלען ווירקען ווי אַ פעראייניגטע קראַפט. פרייוויליג האָט נאָך קיינער ניט אַרויסגעלאָזען פון די דער הענד דעם איי־גענעם פּאָליטישען און געזעלשאַפטליכען איינפלוס, ניט דיא נעקרוינטע הערשער, ניט דיא אונגעקרוינטע אָרגאַניזאַציאָנען און חברות. און כל זמן די דעמאָקראַטי־

אין דער „וואַרהייט" פון דאַנער־שטאָג איז פאַראַן אַן אַרטיקעל פון דר. שכריהו לעווין איבער דעם וועג צו שאַפען אַ אידישע אָרגאַניזאַציאָן.

אַזוי ווי ער זאָגט אַרויס פיעלע גע־דאַנקען, כאָטש אַלע בילדען זיי איין גע־דאַנק, איין אידעע, זיי ווייזען אָן אַ וועג צו אַ ציעל, וועלען מיר אָנדייטען אויף יעדען פונקט באַזונדער:

1) דאָס מען איז געקומען פון פער־שיעדענע זייטען צום געדאַנק אַז מען קען עטוואָס דערגרייכען דורך אַן אַלוועלטליכער אידישער אָרגאַניזאַציאָן.

2) דאָס עס איז ניט מעהר די אַלטע אידעע וועגען אַחדות, וועלכע האָט צו טהון בלויז מיט געפיהלען.

עס האַנדעלט זיך איצט וועגען אַן אָרגאַניזירונג אויף אַ מאָדערנער פּאָלי־טיש־נאַציאָנאַלער גרונדלאַגע.

3) דאָס עס איז אַ טעות, אָבער ווען מען דענקט דאָס אייב מען האָט נאָר אַריסגעזאָגט אַ ריכטיגען געדאַנק און אייב נאָר די עפענטליכע מיינונג — די צייטונגען הייסט עס — ניט איהר צו־שטימונג צו דעם, וועט שוין דער ענין אויסגעפיהרט ווערען. איז דאָס אַ טעות.

צו דענקען קלוג איז איין זאַך, צו פאַרווירקליכען דעם געדאַנק איז שוין אַ גאַנץ אַנדער זאַך.

4) די ערשטע מצוה וועלכע ליעגט אויף'ן וועג פון שאַפען אַן אַלגעמיינע אי־דישע אָרגאַניזאַציאָן איז דער אינהאַלט:

אין אַ אידישער אַלגעמיינער אָרגאַ־ניזאַציאָן מוזען זיין פערטראָטען אַלע גע־זעלשאַפטליכע קלאַסען און אַלע פּאָליטי־שע פּאַרטייען און אַ פּראָגראַם מוז געשאַ־פען ווערען וואו עס זאָל פעסטגעזעצט ווערען דאָס הויפּט ציעל און די מעטהאָדען פון דער אַרבייט. אין דעם אָבער ליעגט אַ גרויסע שוועריגקייט ווי אַזוי צו שאַפען אַ פּשרה צו וועלכער די פערשיעדענע צדדים זאָלען מסכים זיין.

דאָס איז אַ י י ן מציעה.

5) די צווייטע שטערונג איז אַן אויסערליכע:

די עקזיסטירענדע אידישע אָרגאַני־זאַציאָנען, איבערהויפּט די חַוֹם'דיגע און די פּלוטאָקראַטישע די רייכע, וועלען זאָר־כען מיטלען ניט צו דערלאָזען, ווייל זיי וועלען ניט וועלען אַרויסלאָזען פון זייערע הענד דעם פּאָליטישען איינפלוס, וועל־כען זיי האָבען אריינגעגעבאָפּן. און 6) גובר זיין קאַן מען זיי נאָר דאַן, ווען אַלע ריין דעמאָקראַטישע עלעמענטען אין דער אידישער וועלט, און אַלע אָרגאַניזאַ־ציאָנען וועלכע האָבען אויף ביז איצט אַ מעהר אָדער ווייניגער דעמאָקראַטישע פער פאַסונג, זאָלען זיך צוערשט פעראייניגען, כדי זיי זאָלען ווירקען ווי אַ פעראייניגטע קראַפט. פרייוויליג האָט נאָך קיינער ניט אַרויסגעלאָזען פון די הענד דעם איי־גענעם פּאָליטישען און געזעלשאַפטליכען איינפלוס, ניט דיא נעקרוינטע הערשער, ניט דיא אונגעקרוינטע אָרגאַניזאַציאָנען און חברות. און כל זמן די דעמאָקראַטי־

בען געשאָסען מיט פייער. זיינע באַקען, כאָטש זיי זיינען געווען בלאַס, האָבען דאָך געהאַט אויף זיך דעם שטעמפּעל פון ווירדע און ערענסטקייט פון אַן אסקעטיק, און זיין בליק איז געווען אַזוי אָפען און פריי אַז כמעט יעדער וואָס האָט איהם נור דערזעהען האָט געקראָגען צו איהם צוטרויען.

תמיד סעריעז, זעלטען שטיפערייש די זאָרגלאָזיגקייט און פרעהליכקייט פון דעם געלעכטער לעבענדען אַנגלאָסאַקסאָן זיינען מיט איהם ניט געווען, קיינע מחותנים. זיין פערטרויערטקייט איז מיט איהם געווען אַ ראַסען איינגעגשאַפט, עס איז יענע פערטרויערטקייט וועלכע האָט געמאַכט זיין פאָלק צו האָבען אַ קלאָהרען מח, מיט אַ ריינעם לעבען און מאָראַליש וויבער ביז צום פאַנאַטיזם.

ווערהענד די יונגע לייט פון זיין ציינען געווען אריינגעטהאָן אין קרי־קעט טורנאַמענטען, אָדער אין שרייבען לאַטיינישע גראַמען, האָט דער יונגער דיז־ראַעלי שוין געהאַט טיעף נאָך געדענקט וועגען די קאָנטריציאָנען און מעטהאָדען פון וועלטליכען ערפאָלג, און האָט שוין גע־חלומט חלומות און האָט שוין געזעהען בילדער פון בעריהמטהייט און מאַכט. און דאָך מיט אַלע זיינע גרויסע מעלות און פערזענליכען צויבער האָט ער געליטען פון פערסמ'טע פיילען פון פאַראוטהיילע און פון שנאה. זיין אידישקייט פון וועלכען מען האָט אין דער היים ביי איהם קיין גרויס וועזען ניט געמאַכט אַזוי ווי גאָט וואָלט זיך געוואָלט אין איהם נוקם זיין, אָט דאָס אידישקייט האָט זיך צו איהם כעוויזען דורך זיינע שוהל חברים, דורך שמערצען און צרות האָט מען איהם גע־מאַכט פיהלען אַז ער איז אַ איד, ער האָט אויך אויסגעפונען די שרעקליכע פאָלגען וואָס קומען פון דיעזען נאָמען.

(פאָרטזעצונג פאָלגט)

ארום פאַרלאַמענט און די לעדושיסלייטשור

אַבסערוואַטאָריעס. — מאַדאַם זוויזענדי.

אַטאַוואַ.

זונטאָג, מערץ, 21.

עסטימייטס זיינען דורכגעגאַנגען פרייטאָג אין הויז אָף קאָממאָנס נאָכ־שנעל, דאָס הייסט, אָהן וועלכער עס איז אָפּאָזיציאָן.

אַפּפּראָפּריאַציאָנס — דאָס הייסט, די באַשטימונג ווי אַזוי צו פערווענדען די איינגאַהמען, אויף וועלכע צוועקען זיי זאָלען גענוצט ווערען, — וועלכע טרעפען אָן מעהר ווי 19 מיליאָן דאָלאַר, זענען באַשטימט געוואָרען אויף פאָלגענדע אופן: 8 מיליאָן מיט 8 הונדערט טויזענד דאָלאַר אונגעפאַהר איז בעשטימט געוואָר־דען פאַר די געוועהנליכע אויסגאַבען פאַר'ן יאָהר, דאָס הייסט ניט פאַר'ן גע־וועהנליכען, וועלכעס פאַנגט זיך אָן פון יאַנואַר, נאָר פאַר'ן פינאַנציעלען יאָהר, וועלכעס פאַנגט זיך אָן פון 1־טען אַפּריל און ענדיגט זיך דעם 31־טען מערץ, 1916 8 מיליאָן מיט אונגעפעהר הונדערט טויזענד דאָלאַר איז בעשטימט געוואָרען צו פאַרווענדען מיט געוויסע אויס־נאַהמען, אויף וועלכע דאָס פּאַרלאַמענט איז אַליין אַנגעגאַנגען די דיסקוסיאָן איבער דעם עסטימייט פון דער פישפאַנגעריי אינדוסטריע, האָט דער מיניסטער פון מאַרין און פישעריעס האָב. דזשאַהן ד. האַזען געמאַכט אַן אינטערע־סאַנטען סטייטמענט בנוגע די קאָנדיציאָ־נען אונטער וועלכע דער פיש האַנדעל נעהט אָן צווישען קאַנעדע און צווישען די פעראייניגטע שטאַאַטען, אַ סאָרט מאָ־רוס וויוועגדי, אַ מעטהאָדע פון לעבען, דאָס הייסט אַ סאָרט קאָמפּראָמיס, וואָס ווערט איינגעפיהרט צווישען צוויי אַדער מעהר פעלקער, וועלכע האָבען אַ גרויסען שפּרינגט ניט אַרויס אַמאָל, ער דאַרף קומען אַלס פּראָדוקט פון אַ לאַנגען ענטוויקלונגס פּראָצעס, און אַלע טענות השערות און סברות וועגען אַן אַמעריקאַנער גייסטיגען צענטער זיינען חקירות גלאַט אין דער וועלט אַריין.

* * *

דר. ש. מ. מלמד, וויל האָבען, אין דער „וואַרהייט", אַז די הויפּט אורזאַכע וואָס דייטשלאַנד איז אַזוי שטאַרק, וואָס אַזוי פיעל מעכטע וואָס קעמפּפען נעגען איהר האָבען זי ניט באַזיעגט איז — דאָס אידישע בוך, די ביבעל, און אָט ווי אַזוי ער ערקלערט עס:

„איהר מאַכט, זאָגט ער, בעשטעהט ניט אין צאָהל, ווייל רוסלאַנד אַליין האָט צוויי מאָל אַזוי פיעל מענשען ניט אין איהרע אָפיצערען, ווייל ענגלאַנד און פראַנקרייך האָבען אויך געבילדעטע אָפי־צערען און גרויסע סטראַטעגיקער. האַר־מאַטען און ביקסען האָבען די ענגלענדער און די פראַנצויזען אַזוי פיעל ווי די דייר־טשען. פיזישע מאַכט אַלזאָ האָבען איהרע געגנער מעהר ווי זי.

דייטשלאַנד האָט אַמאָל געהאַט אַ אמפּה נגען דער רומיש־קאַטהאָלישער קירכע, דאָס איז געווען אין אָנפאַנג פון 16־טען יאָהרהונדערט.

אין דרייצעהנטען יאָהרהונדערט איז דיא גאַנצע אייראָפּעאישע וועלט לעשטאַ־נען אונטער דיא הערשאַפט פון דער קירכע, פעלקער און פירסטען האָבען געציי־טערט פאַר דעם באַפעהל, און פון איז גע־קומען אַזוי גרויס, אַז פאַפּסט באָניפאַציוס דער אכטער האָט אַרויסגעגעבען אַ "בו־לע", אין וועלכע ער פאַדערט דאָס רעכטען צו זיין דער וועלט מאָנאַרך.

ער האָט געפאַדערט אַז די גייסטליכע שווערד אויף די וועלטליכע, דאָס הייסט עטלעכע פערשטאַנען די געוואַלטיגע מאַכט פון דער ביבעל און פון דעם אַלטען העב־ראַיישען גייסט — ווייל זיי זענען געקו־מען אונטער זיין איינפלוס, זענען זיי דאָס מאָראַליש און אינטעלעקטועל שטאַרקסטע פאָלק געוואָרען.

מיט אַ קורצער צייט צוריק האָט די יוניטער, סטייטס טרעזשורי געפּסק'ענט דאָס פיש טאַרען ניט אַריינגעפיהרט וועג־רען אין די פעראייניגטע שטאַאַטען אין קענעדער שיפען און פאָלגליך מוזען די שיף טראַנספּאָרטען טראַנספּערירט ווערען פון קענעדער שיפען אין אַמעריקאַנער.

מר. האַזען דער מאַרין מיניסטער האָט געזאָגט, דאָס ער האַלט אין קאָממו־ניקירען מיט די אויטאָריטעטען אין וואַ־שינגטאָן איבער דער פראַגע. ער דענקט אָבער, האָט ער אָנגעוויזען, דאָס דיעזע פרישע אין פון געטריקענטע פיש. דער מיניסטער האָט געזאָגט, דאָס אויבע אויסשטעלונג, פון וועט אַרויסגעגעבען אַ סאָרט מאָ־רוס וויוועגדי. —

עס איז אויך בעשלאָסען געוואָרען אַן אויסגאַבע פון 15 טויזענד דאָלאַר צו האָבען אַן אָבטהיילונג, אויף דער קע־נעדער נאַציאָנאַלער אויסשטעלונג, פון פרישע און פון געטריקענטע פיש. דער מיניסטער האָט געזאָגט, דאָס אויבע אויסשטעלונג וועט אַרויסגעגעבען אַ "בו־לע", אין וועלכע ער פאַדערט דאָס רעכטען צו זיין דער וועלט מאָנאַרך.

ער האָט געפאַדערט אין די גייסטליכע שווערד אויף די וועלטליכע, דאָס הייסט עטלעכע פערשטאַנען די געוואַלטיגע מאַכט פון דער ביבעל און פון דעם אַלטען העב־ראַיישען גייסט — ווייל זיי זענען געקו־מען אונטער זיין איינפלוס, זענען זיי דאָס מאָראַליש און אינטעלעקטועל שטאַרקסטע פאָלק געוואָרען.

דאַן אין עסטימייט פאַר מאַרין האָס־פּיטאַל, אַן עסטימייט פאַר שיפען אונטער זוכונגען און פישעריעס.

ווערהענד עס איז אָנגעגאַנגען די דיסקוסיאָן איבער דעם עסטימייט פון דער פישפאַנגעריי אינדוסטריע, האָט דער מיניסטער פון מאַרין און פישעריעס האָב. דזשאַהן ד. האַזען געמאַכט אַן אינטערע־סאַנטען סטייטמענט בנוגע די קאָנדיציאָ־נען אונטער וועלכע דער פיש האַנדעל נעהט אָן צווישען קענעדע און צווישען די פעראייניגטע שטאַאַטען, אַ סאָרט מאָ־רוס וויוועגדי, אַ מעטהאָדע פון לעבען, דאָס הייסט אַ סאָרט קאָמפּראָמיס, וואָס ווערט איינגעפיהרט צווישען צוויי אַדער מעהר פעלקער, וועלכע האָבען אַ גרויסען שפּרינגט ניט אַרויס אַמאָל, ער דאַרף קומען אַלס פּראָדוקט פון אַ לאַנגען ענטוויקלונגס פּראָצעס, און אַלע טענות השערות און סברות וועגען אַן אַמעריקאַנער גייסטיגען צענטער זיינען חקירות גלאַט אין דער וועלט אַריין.

* * *

דר. ש. מ. מלמד, וויל האָבען, אין דער „וואַרהייט", אַז די הויפּט אורזאַכע וואָס דייטשלאַנד איז אַזוי שטאַרק, וואָס אַזוי פיעל מעכטע וואָס קעמפּפען נעגען איהר האָבען זי ניט באַזיעגט איז — דאָס אידישע בוך, די ביבעל, און אָט ווי אַזוי ער ערקלערט עס:

„איהר מאַכט, זאָגט ער, בעשטעהט ניט אין צאָהל, ווייל רוסלאַנד אַליין האָט צוויי מאָל אַזוי פיעל מענשען ניט אין איהרע אָפיצערען, ווייל ענגלאַנד און פראַנקרייך האָבען אויך געבילדעטע אָפי־צערען און גרויסע סטראַטעגיקער. האַר־מאַטען און ביקסען האָבען די ענגלענדער און די פראַנצויזען א